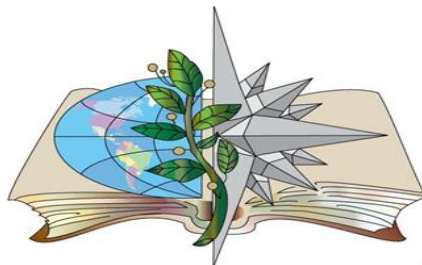

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
УКРАЇНСЬКЕ ГЕОГРАФІЧНЕ ТОВАРИСТВО
(МЕЛІТОПОЛЬСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ)
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ МІСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
ШУМЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЄПІСКОПА КОСТЯНТИНА
ПРЕСЛАВСЬКОГО (РЕСПУБЛІКА БОЛГАРІЯ)**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ІЗ МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**ПІВНІЧНЕ ПРИАЗОВ'Я:
ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
У МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ**

14-15 вересня 2017 року

Мелітополь - 2017

УДК 908(477.7)

П 32

Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, протокол № 9 від 19.12.2017 р.

П 32 Північне Приазов'я: проблеми регіонального розвитку у міжнародному контексті: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Мелітополь, 14-15 вересня 2017 року) / За ред. Л.М. Донченко, С.І. Пачева, І.А. Арсененко, О.В. Непши, А.М. Крилової. – Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2017. – 250 с.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Погляд редакційної колегії збірника не завжди співпадає з позицією авторів опублікованих матеріалів. Автори повністю відповідають за стилістику, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

ISBN 978-617-7566-20-4

© Автори статей, 2017.

© Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2017.

З М І С Т

РОЗДІЛ 1. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНІ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНУ	8
<i>Байтеряков О. З., Гопенюк В. П.</i> Місце живопису в шкільному курсі географії	8
<i>Байтеряков О. З., Касьяненко О. А.</i> Поштові марки як засоби навчання географії	11
<i>Гришко С. В.</i> Періодизація історії створення та розвитку лісових насаджень Північно-Західного Приазов'я	13
<i>Донець І. А., Кондратенко А. І.</i> Сучасні процеси абразії в межах території Північно-Західного Приазов'я	17
<i>Дубяга С. М.</i> Екскурсія в природу як форма організації навчального процесу з природознавства у початковій школі ..	21
<i>Іванова В. М., Непіша О. В.</i> Шляхи реалізації міжпредметних зв'язків в навчанні географії	24
<i>Іванюта Л. В.</i> Геоекологічні проблеми гідроресурсів Придніпровського регіону та перспективи їх подолання	27
<i>Ємельянов В. О., Прохорова Л. А.</i> Стан досліджень впливу океану на здоров'я людини та перспективні напрями наукових робіт з цієї проблеми в Україні	30
<i>Каленюк О. М.</i> Сучасний стан та використання мінерально-сировинної бази Запорізької області	34
<i>Карпенко А. В.</i> Гідроекологічний аналіз каскаду Дніпровських водосховищ	36
<i>Костін С. В.</i> Природоохоронна складова стратегії сталого розвитку України (на прикладі Херсонської області)	39
<i>Микула Д. В.</i> Карстоутворення як небезпечний екзогенний геологічний процес в межах Північно-Західного Приазов'я ...	42
<i>Михайлик О. М.</i> Екологічні проблеми протоки «Молочний лиман – Азовське море»	46

<i>Неліна К. Г.</i> Історико-географічні аспекти формування системи розселення Запорізької області (дофеодалний та феодальний періоди)	49
<i>Непиша О. В., Варава Є. О.</i> Комплексна характеристика природи національного природного парку «Білобережжя Святослава»	53
<i>Непиша О. В., Ковтун В. Ю.</i> Агрокліматичні умови ПСП «Новогригорівське» Генічеського району Херсонської області	56
<i>Непиша О. В., Сакун М. М.</i> Ґрунтоутворювальні породи КСП «Воскресенське» Новотроїцького району Херсонської області	58
<i>Підгайна М. В.</i> Розвиток творчого світосприйняття учнів початкової школи на уроках природознавства	61
<i>Прохорова Л. А., Веремченко О. В.</i> Сучасний стан та перспективи розвитку сонячної енергетики в Україні	63
<i>Прохорова Л. А., Денисова А. Ю.</i> Взаємозв'язок евтрофікації та геоекологічного стану берегової зони Азовського моря (в районі міста Генічеськ)	67
<i>Прохорова Л. А., Зав'ялова Т. В., Непиша О. В.</i> Геоекологічні проблеми земельних ресурсів та ґрунтів басейну річки Молочної	70
<i>Сапун Т. О.</i> Динамічний розвиток гравітаційних процесів берегової лінії Північного Приазов'я	73
<i>Стецишин М. М., Непиша О. В.</i> Особливості поширення сучасних гравітаційних процесів на території Північно-Західного Приазов'я	76
<i>Тамбовцев Г. В., Антоненко В. А., Чорнобай В. В.</i> Теоретичні основи міжпредметних зв'язків на уроках географії	79
<i>Тимашова В. І.</i> Деякі аспекти соціальних досліджень в роботі з молоддю на Мелітопольщині	83
<i>Третяк О. Ю.</i> Якість ґрунтів Генічеського району Херсонської області	86

<i>Ситник О. І., Рак А. В.</i> Болота Черкаської області та їх значення для збереження біорізноманіття	90
<i>Владев Д.</i> Приложение на картите на действителните наклони в регионалните географски проучвания	96
<i>Пенерлиев М.</i> Селата в Приморска Добруджа – класификация според степента им на обезлюдяване	104

РОЗДІЛ 2. РЕГІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....

<i>Абдуллаєв А. К. огли, Нестеров О. С.</i> Методи розвитку витривалості борців вільного стилю.....	115
<i>Абдуллаєв А. К. огли, Ребар І. В.</i> До питання про спеціальну силову підготовку борців вільного стилю	118
<i>Білан Я. О.</i> Використання флорболу як засобу розвитку координаційних якостей учнів основної школи	121
<i>Дубяга С. М.</i> Роль фізичної культури для дітей молодшого шкільного віку	123
<i>Зав'ялов А. О.</i> З досвіду проведення уроків фізичної культури з елементами футболу в початковій школі	127
<i>Іваненко В. В.</i> Мета та завдання олімпійської освіти молоді	131
<i>Карабанов Є. О., Купрєєнко М. В., Непша О. В.</i> Формування культури здоров'я в процесі фізичного виховання школярів	134
<i>Ковальчук О. В., Непша О. В.</i> Здоровий спосіб життя як складова культури здоров'я учнів загальноосвітніх шкіл	137
<i>Котова О. В.</i> Професійна майстерність вчителя фізичної культури	140
<i>Мерзлікін А. Є.</i> Витривалість як фундамент досягнення спортивних результатів легкоатлетів	143
<i>Суханова Г. П.</i> Форми і засоби лікувальної фізичної культури на заняттях з фізичного виховання зі студентами спеціальної медичної групи	146

<i>Ушаков В. С.</i> Теоретичні основи оздоровчого плавання	149
<i>Христова Т. Є.</i> Фізичне виховання студентів з ожирінням ..	152
<i>Чорнобай Ю. О.</i> Структура гуманістичної спрямованості особистості вчителя фізичної культури	156

РОЗДІЛ 3. ІСТОРИКО-АРХЕОЛОГІЧНА СПАДЩИНА ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

<i>Буцький П. Е.</i> Джерела з історії заліснення Північно-Західного Приазов'я (XIX – поч. XX ст.)	159
<i>Волобуєв М. І.</i> Щодо питання археологічної спадщини народностей Мелітополя доби залізного віку	164
<i>Гапотій В. Д.</i> Захист авторського права та права інтелектуальної власності кафедрою права МДПУ як центру юридичної освіти регіону	166
<i>Гудзь В. В., Письменна А.С.</i> Радянська репресивна політика в усній історії Голодомору на Мелітопольщині	169
<i>Мінкова О.Г.</i> Стан і перспективи вдосконалення експертизи проектів нормативно-правових актів в Україні ..	175
<i>Пачев С. І., Твердохліб Н. Ю.</i> Відновлення аграрного сектора економіки на Мелітопольщині у другій половині 40-х – на початку 50-х рр. XX ст.	178
<i>Пачев С. І., Крилова А. М.</i> Досвід Болгарії на шляху євроінтеграції: 1990-2007	181
<i>Пачева В. М., Панченко Ж. В.</i> Гідроніми Запорізького Надазов'я як складова частина топонімії України	185
<i>Попенко Я. В.</i> Адміністративно-кадрова специфіка правничої підготовки в Мелітопольському регіоні	188
<i>Радченко А. А.</i> Особливості єврейської колонізації в Катеринославській губернії	191
<i>Ситник О. М.</i> Щодо питання про нематеріальну культурну спадщину етнічних меншин Північно-Західного Приазов'я	196

<i>Худяков М. С.</i> Суспільно-політичний устрій Давнього Риму напередодні та на початку пунічних війн.....	199
<i>Шкода Н. А., Ворох Р. С.</i> Причини появи дитячої безпритульності в Україні в 20-х – першій половині 30-х років XX ст.	209
<i>Koleva K.</i> Visualization of the Mediaeval World Heritage Properties in Shumen Region, North East Bulgaria	213

РОЗДІЛ 4. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я.....	215
<i>Арабаджі О. С., Левада О. М., Топалова О. І.</i> Застосування таблиць Шульте в краєзнавстві	215
<i>Арсененко І. А., Донець І. А., Ковтун А. В.</i> Організація туристичних маршрутів в межах природоохоронних територій Запорізького Приазов'я	218
<i>Арсененко І. А., Донченко Л. М., Абдураїмова А. Р.</i> Міжнародний туризм, як складова частина туристичного регіонознавства	221
<i>Арсененко І. А., Хомотюк Д. М., Тригуб М. М.</i> Проблеми використання рекреаційно-туристичного потенціалу Запорізького Приазов'я	223
<i>Байтеряков О. З., Чеберяк А. О.</i> Мелітопольський центр туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді в системі дитячо-юнацького туризму	225
<i>Струкова Я. О., Орешкова О. М.</i> Основні проблеми розвитку туристичної галузі в Україні	228
<i>Топалова О. І., Воронцов В. В.</i> Теоретичні аспекти соціального туризму	234
<i>Хрущ Ю. М., Діоба К. І., Хитрова Г. О.</i> Вплив туризму на розвиток економіки України	237
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	242

проектів нормативно-правових актів залежно від їх обсягу, значимості, ступеня новизни; уніфікувати вимоги до змісту і форми актів, що регламентують методiku проведення різного роду експертиз; усунути наявні колізії чинного законодавства.

Таким чином, існує необхідність створення незалежного експертно-аналітичного центру, який здійснював би координацію експертної діяльності в державі та проводив експертизу проектів нормативних документів на замовлення державних органів і представників громадськості. Важливою є розробка професіограми експерта з питань правотворчості, створення цілісного інституційно-нормативного комплексу кадрового забезпечення експертної діяльності в Україні, запровадження правових, організаційних та фінансових гарантій роботи експертів, взаємної відповідальності замовника та виконавця експертизи за якість експертного дослідження та урахування його результатів у правотворчості. Потребує узгодження послідовність проведення загальних та спеціалізованих експертиз на різних стадіях правотворчості, включаючи етапи формулювання ідеї та розробки концепції нормативно-правового акта. Перспективним напрямком є також удосконалення системи інформаційного забезпечення експертної діяльності, з використанням можливостей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

УДК 94:338.431(477.64-21)«194/195»

**ВІДНОВЛЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ НА
МЕЛІТОПОЛЬЩИНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 40-Х – НА
ПОЧАТКУ 50-Х РР. ХХ СТ.**

Пачев С. І., Твердохліб Н. Ю.

Після війни колгоспи та радгоспи Мелітопольщини були ослаблені через різке зменшення трудових ресурсів, знищення значної частини матеріально-технічної бази, майже повного

винищення поголів'я худоби. До наслідків війни додалися ще й проблеми, спричинені посухою 1946 р. Голод 1946-1947 років, не оминувши і Мелітопольського краю, став додатковим фактором гальмування процесу відновлення сільського господарства краю.

Незважаючи на ці фактори, змін у заготівельній політиці держави не відбулося. Норми залишилися на попередньому рівні і не враховували важкого становища колгоспів та радгоспів. Порушувався принцип матеріальної зацікавленості. Розвиток сільськогосподарського виробництва частково стримувався і надмірною централізацією планування. Завищені норми поставок продуктів з присадибних ділянок, а також хиби, допущені в податковій політиці щодо присадибного господарства колгоспників, призвели до скорочення садівництва, зменшення поголів'я корів, свиней і овець в особистій власності колгоспників.

Для підвищення продуктивності праці радянське керівництво вдавалося до випробуваних методів експлуатації трудового героїзму хліборобів. Під керівництвом партійних організацій у колгоспах, радгоспах і МТС розгорнулося соціалістичне змагання за швидке відновлення посівних площ, піднесення культури землеробства, поліпшення організації виробництва, досягнення довоєнного рівня всіма галузями сільського господарства. У пресі є повідомлення про перевиконання планів. Наводиться приклад колгоспу «Комінтерн» (с. Троїцьке), Терпінянської МТС та інших [2, 5].

Проте, незважаючи на усі труднощі, поступово відбувалося відродження аграрного сектору. У 1949 р. колгоспи і радгоспи Мелітопольщини здали державі хліба на 128 мільйонів пудів більше, ніж у 1948 році. Закладений міцний фундамент високого врожаю 1950 року: було виконано державний план сіви озимих, піднято зябу на 8,3 мільйона гектарів більше, ніж під урожай 1949 року [3].

У колгоспах та радгоспах Мелітопольського району поступово відроджувалося і тваринництво. До 1 листопада

1950 р. поголів'я ферм зросло у середньому на 361 голову, надої на кожну фуражну корову – по 2430 літрів молока [1].

Поступово відновлювалася матеріально-технічна база. Посилення технічної оснащеності машинно-тракторних станцій зумовлювало зростання питомої ваги механічної озброєності в структурі енергетичних потужностей колгоспів. У 1949 році МТС одержали певну кількість технічних засобів, що дозволило підвищити врожайність. Але мали місце недоліки у роботі МТС, про що писала місцева преса у 1950 р. Одна з тракторних бригад Мелітопольської МТС мала 4 трактори, але з цієї кількості в полі фактично працювала тільки одна машина [4].

Швидкими темпами відбувалася електрифікація села. Потужність сільських електростанцій на Мелітопольщині на кінець 40-х років у 2,6 рази перевищила довоєнний рівень. У 1950 р. у районі було електрифіковано 18% колгоспів, 88% МТС і понад 90% радгоспів. Швидкими темпами відбувалася електрифікація сільського господарства, будувалися колгоспні та міжколгоспні електростанції. Так, наприклад, 17 березня 1950 року вступила в дію нова електростанція в косянтинівському колгоспі ім. Будьонного. Електростанція дала струм на тваринницькі ферми артілі, в контору, клуб та інші приміщення. Потужність електростанції дозволила протягом 1950 р. дати електрику до всіх житлових будинків села [1]. Розпочалося підключення колгоспів та інших сільськогосподарських підприємств до державної електромережі.

Водночас, у багатьох колгоспах урожай зернових, круп'яних, льону, цукрових буряків, олійних та інших культур залишався низьким. Особливо відставало тваринництво. Поголів'я корів не досягло ще довоєнного рівня. Низькою була продуктивність худоби. Рівень виробництва не задовольняв потреб населення у продуктах харчування, а промисловість – у сировині.

Таким чином, у цілому сільське господарство Мелітопольського району, як і усієї України, в післявоєнний

період перебувало у складному становищі. Причини цього крилися як у об'єктивних факторах (наслідки другої світової війни), так і у суб'єктивних факторах (політиці радянського керівництва) – надмірно високі заготівельні норми та податки. Ситуацію значно ускладнила посуха 1946 р. та голод. Проте, незважаючи на труднощі, сільське господарство Мелітопольського району поступово відновлювалося протягом другої половини 40-х років – на початку 50-х років.

Список використаної літератури та джерел

1. Батюх Ф. Світлі перспективи колгоспного селянства / Ф. Батюх // Радянський степ. — 1950. — 1 січня. — С. 3.
2. Гнеуш К. Високий виробіток / К. Гнеуш // Радянський степ. — 1954. — 16 червня. — С. 2.
3. Крисанов О. 7,6 мільярдів пудів / О. Крисанов // Радянський степ. — 1950. — 5 лютого. — С. 1.
4. Семенов С. Плоди неорганізованості / С. Семенов // Радянський степ. — 1950. — 5 березня. — С. 1.
5. Хребтов Д. Перевиконують норми / Д. Хребтов // Радянський степ. — 1954. — 16 червня. — С. 2.

УДК 94(497.2)“1990/2007”

ДОСВІД БОЛГАРІЇ НА ШЛЯХУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: 1990-2007

Пачев С. І., Крилова А. М.

Зважаючи на євроінтеграційні прагнення України, актуальним є звернення до історії євроінтеграції постсоціалістичних країн, які на даний момент є членами ЄС. Досвід Республіки Болгарія у цьому сенсі є вельми цікавим.

Головною передумовою майбутнього вступу Болгарії та інших країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи до Європейського Союзу стало завершення "холодної війни" та